

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-1000

17.10.2025

Gjensidige Forsikring ASA

Bilansvar

Sammenstøt med bakluke – skade som bil gjer – bal. § 4.

Klager gikk under arbeid inn i en åpen bakluke på en varebil og pådro seg hodeskade med påfølgende tap av lukt- og delvis smaksans. Nav godkjente skaden som en yrkesskade. Klager søkte om erstatning etter bilansvarsloven hos foretaket, men fikk avslag. Avslaget ble påklaget flere ganger, men foretaket fastholdt sitt standpunkt med henvisning til at skaden ikke var omfattet av bilansvaret. Klager mente at foretakets avslag var feil og anførte at skaden hadde direkte sammenheng med bilens bruk og plassering, og at vilkårene for objektivt ansvar etter bilansvarsloven derfor var oppfylt. Foretaket bestred ansvar under henvisning til at hendelsen skyldtes klagers egen uoppmerksomhet og manglet tilstrekkelig tilknytning til motorvognens bruk. Nemnda kom til at den vesentlige årsaken til skaden var klagers opptreden, og at det derfor ikke dreide seg om skade som bilen «gjer», jf. bilansvarsloven § 4.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter bilansvarsloven § 4.

Klager jobbet som servicetekniker da han 20.2.23 skadet seg da han skulle hente utstyr fra en varebil. Klager beskrev ulykken slik:

... var på siden av bilen da han snudde seg fort rundt og gikk rett inn i bakluken som sto åpen og som traff ham i hodet. To dager etter får han en sterk hodepine, og den 27.02.23 oppsøker han lege og blir innlagt på ... sykehus. Han får kjøreforbud i 6 måneder etter ulykken og blir sykmeldt i samme periode. Ulykken medførte i tillegg tap av luktesans og delvis tap av smaksans.

Nav godkjente 30.10.23 skaden som en yrkesskade. Klager søkte om erstatning med grunnlag i yrkesskadeforsikringsloven. Foretaket avslo kravet 25.3.24 begrunnet med at det ikke forelå en arbeidsulykke etter folketrygdeloven.

Klager bestred avslaget 22.11.24 og anførte at det ikke var tvilsomt at ulykken skjedde i arbeid. Foretaket vurderte saken på nytt, men fastholdt sin vurdering 6.1.25 og bekreftet dette også i e-post 26.2.25. Foretaket opplyste i e-posten at det også hadde vurdert om hendelsen var omfattet av bilansvaret, men konkluderte med at dette ikke var tilfellet. Klager innga nye merknader til foretaket i brev 29.4.25. Foretaket opplyste i brev 19.5.25 at det fastholdt sin tidligere vurdering.

Saken ble brakt inn til Finansklagenemnda 3.6.25.

Klager krever erstatning etter bilansvarsloven § 4 og viser til Rt-2015-1017 (Bagasjelukedommen) og Rt-2012 s. 233 (Tankbildommen), og også til nyere praksis fra EU-domstolen, særlig sak C-648/17 Baltic Insurance Company. Dommene fra EU-domstolen viser at direktivet omfatter skader som oppstår i forlengelsen av kjøretøyets normale bruk, selv om kjøretøyet står stille eller er parkert.

Foretaket avviser ansvar og bestrider at vilkårene for dekning etter bilansvarsloven § 4 er oppfylt. Skaden oppsto ved at klager snudde seg og traff bakluken, som han selv hadde åpnet. Det var ingen teknisk svikt ved bilen. Den vesentlige årsaken til skaden var klagers egen feilberegning. Saken gjaldt en typisk laste- og lossesituasjon, som i utgangspunktet er unntatt fra dekning, med mindre særlige forhold ved bilen har forårsaket skaden, jf. Rt-2012-233 (Tankbildommen), FinKN 2023-776 og 2018-34. Skaden har ingen tilknytning til bilens egenskaper eller bruk. EU-domstolens avgjørelse i sak C-648/17 gjelder en annen type situasjon og materiell skade, og er ikke relevant.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig etter bilansvarsloven § 4.

Bal. § 4 første punktum angir:

Gjer ei motorvogn skade, har skadelidaren krav på skadebot hjå det trygdelaget som vogna er trygda i etter kapitel IV, endå om ingen er skuld i skaden. (...)

Bal. § 4 omfatter skader som motorvognen «gjer». I rettspraksis er «gjer»-kriteriet tolket i samsvar med alminnelige årsaksregler slik at bilen må utgjøre en ikke uvesentlig årsak i hendelsesforløpet frem til skaden. I HR-2016-2560-A falt skadelidte ned fra taket til en container som sto plassert på kranbilens lasteplan. Høyesterett la avgjørende vekt på at:

Det var egenskapene ved lasten – takets overflate var dekket av løssnø – som utgjorde den umiddelbare årsaksfaktoren.

Bilen ble etter dette regnet som en uvesentlig årsak. Spørsmålet om når bilen utgjør en ikke uvesentlig årsak må ifølge rettspraksis tolkes på bakgrunn av forarbeidene. Det heter i Innst. 1957 s. 58 at:

Ved bedømmelsen av om en skade er voldt av motorvogn, vil det være et veiledende synspunkt om skaden er voldt ved en naturlig realisering av det farekompleks som er lovgrunnen for motorvognansvaret, ..., særleg på grunn av den risiko som er knytt til motorvognens fart, tyngde, lettbevegelse, motor, signaler og teknisk utstyr for øvrig ...

... Bestemmelsen er imidlertid ikke uten videre begrenset til egentlige trafikkskader. Den omfatter i prinsippet også bl.a. skade noen lir ved å bli klemt i en vogndør, slått av en vogndør som åpnes, opprevet eller oppskåret av utstyr i vognen, ved å snuble inne i vognen eller i stigbrett, og annen skade under av- eller påstigning (kfr. RG-1951-844 hvor skade som følge av feiltrinn ble ansett inadekvat). Sto vognen parkert m.v. i skadeøyeblikket, gjelder dog som nevnt særregelen i utkastets § 5.

Bal. § 4 forutsetter derfor ikke at bilen er i bruk og omfatter f.eks. at sikrede blir skadet ved å bli «slått av en vogndør som åpnes», jf. også Rt. 2015 s. 1017, hvor en bagasjeluke ble slått i hodet på skadelidte. Samtidig er det klart at bilens årsaksbidrag normalt er mindre vesentlig når bilen står stille enn når den er i fart.

I Motorvognansvarskomiteens innstilling til bilansvarsloven var det i § 5 foreslått en bestemmelse om ansvar for skade voldt av parkerte biler. Departementet fant at det ikke var behov for en slik særregel og uttalte bl.a. følgende på s. 44 i Ot.prp.nr.24 (1959-1960):

For det første vil det alltid være lovens vilkår for erstatningsplikt at skaden er 'voldt' av motorkjøretøyet. Selv om et parkert kjøretøy etter betingelseslæren blir årsak i logisk forstand til en skade, vil det i mange tilfelle falle unaturlig å tale om skadevolding i lovens forstand, dersom skaden verken kan tilskrives noe aktivt forhold på kjøretøyet side eller noen feil, svikt eller uregelmessighet ved kjøretøyet eller dets anbringelse eller behandling.

Det avgjørende for dekning under bal. § 4 når bilen står stille er etter dette om skaden kan «tilskrives noe aktivt forhold på kjøretøyet side eller noen feil, svikt eller uregelmessighet ved kjøretøyet eller dets anbringelse eller behandling».

Klager har forklart at han befant seg ved bilen da han plutselig snudde seg og fikk bakluken – som han hadde åpnet – i hodet. Skaden oppsto dermed dels som en følge av bilens egenskaper (åpen bakluke), dels som en følge av klagers handling ved at han snudde seg og traff bakluken med hodet. Bilens bakluke som årsaksfaktor er en del av bilen, men verken selve bilen eller luken var «i aktivitet» da skaden skjedde. Det er heller ikke bevist at det var en feil ved bakluken som medførte at klager skadet seg. Det foreligger derfor ikke noe aktivt forhold på bilens side eller feil, svikt eller uregelmessighet ved den. Nemnda mener den vesentlige årsaken til skaden er klagers opptreden, og at det derfor ikke dreier seg om skade bilen «gjer», jf. bilansvarsloven § 4.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).